

FENYVESI OTTÓ

Halott vajdaságiakat olvasva

MUNK ARTÚR¹

*

*Hinterlandban
a gyerekek hógolyókkal
ostromolták a várat,
majd meghegyezték a szuronyokat,
s foglyul ejtettek egy kóbor macskát.
Előbb kiszúrták a szemét,
aztán a padláson felakasztották.*

*

*A katonák mind meghaltak a háborúban.
Tizenkét gyerekes családapák.
Doberdóban vagy Oroszlengyelországban.
Érkeztek a piros pecsétetes csomagok,
bennük órák, gyűrűk, noteszek,
fényképek, hazai levelek.
Vitézségi érmek.
Az asszonyok gyertyát gyújtottak,
és imádkoztak.
A Teri szeretője hadnagy volt.
Ő akkor még nem halt meg.*

*

*Mintha kiszaladt volna a száján valami.
Mintha valaki szaladt volna az orosz drótsövény felé.
Hirtelen tűz futott át a koponyáján,
mintha valami átfúrta volna a sisakját.
Mintha kialudt volna az égbolt legkisebb csillaga.
Utolsó emléke: mintha párnák, lepedők között
zúgna a feje, akár a templom kupolája.*

*

*A kályhában kialudt a tűz.
Rubaszag terjengett a szobában.
Magukra vettek mindent,*

*amitől egy kis meleget remélhettek.
A vég nélküli szenvedés dicstelen poklában
csak nyomorúság és halál várta őket.*

*

*Még meg sem érkezett,
s máris csomagol a jövő.
Alig érezte jól magát
egy többszörösen összetett mondat
alárendelt mellékmondatában.
Szederjes, foltos arcára verejték ült,
zubbonya zsebébe falevelet csúsztatott valaki.*

*

*Az esetek többségében.
Vidám volt az élet.
A rokkant anarchisták elrepültek Vucsidolba.
Vidáman virágoztak a fák.
És hajók indultak az új világba,
a fedélzetükön emberek sokasága,
és a bálteremben muzsika szólt.
Rózsaszín volt minden,
a függöny és az abrosz.
Kellett az orvos.*

*

*A Titanic-on szerelmek, illatok
terjengtek, torkukat kaparták
füstmarta dallamok,
és további gondolatbuborékok.
Nem követi már őket sirályok hada.
Rossz fát tettek a tűzre.*

*

*Talán a szél tette,
hogy odafújta eléjük
azt a hatalmas jéghegyet.
Jött velük szemben.
Érkezett váratlanul,
mint a torpedó.*

*

*A paradicsom egyre távolabb,
nekünk már csak krumpli jutott.
Krumplis tészta, krumplileves.
Krumplibogár, puliszka.*

*

*A Kárpátia hajóorvosa rengeteg
szabad asszociációt képes elnyelni.*

*

*Tudta, nehéz lesz.
Felsorolni azokat,
akik ott meneteltek emlékezetében.
Nevükön nevezni a névteleneket.
Kimondani a kimondhatatlan szavakat.
Hogy ne merüljenek feledésbe,
mind, aki megállt előtte,
aki csak ráemelte a szemét,
akiket igazságtalanul bántottak.
Hogy ne merüljenek feledésbe
az emberek és a szavak,
és a szabadkai városháza toronyórája
mely A repülő Vucsidolban
örökre (délután) fél négyet mutat.*

DÓRÓ SÁNDOR²

*

*Pecellő felett felhők szöknek,
mint farsang a naptárból.
A főutcán füstölgő trágyaszekerek.
Szürke lovak. A szódás kocsija.
Tér. Fák. Bukszusok.
Asszonyok a padon.
Mi az, mit róluk tudhatok?
Az volt, ez van.
Visszavonhatatlanul.
De minden benne legyen ám.
Az is, ami kimaradt.*

*És a folyton történő semmi.
Napról napra közelebb.
Az égen szökkenő felhők,
a sugarak. Mind-mind.*

*

*Elvesztette hitét és holnapját,
mint a platán a leveleit.
Csak az akác, és a fehér krizantémok.
Csak egy halott mosónő férficipőben.
Lila combjai közt rozsdás virágszirmok.*

*

*Szólna fűhöz-fához,
imádkozna a pipacsához,
csak tudjon valami bizonyosat.
Inna harmatot, mérget,
s mindenféle keveréket,
szentelt- és folyóvizet, csak
tudna valami bizonyosat.
Elovasná az összes könyvet,
élne keserű gyökerek nedvén,
csak tudna valami bizonyosat.
Mert az életért harcok dúlnak.
Álljunk meg egy szóra:
valahol az űrben
angyalok ülnek,
kezükben hárfa.*

*

*Mert életben maradni nem elég!
Nem gondolja,
kicsit nevetséges az egész.
Mindent szépen elmagyarázok.
Szeretném megnyugtadni.
Egy konyakot?
Öreg vagyok én már ahhoz.
A tapasztalat megtanított arra, hogy
a mértéktartás a legfontosabb, a középpút.
Csak semmi kiabálás, lázadás.
Megmondom én, mi a baj.
Kérem, ne mosolyogjon.
Senkit sem akarok megbántani.*

*

*Kérem, ne zaklasson,
törődjön a saját dolgával.
Mit akar, pénzt?
Hát akkor mi a szándéka?
Nekem így nagyon jó!
Hagyjon békén! Maga megőrült?
Mit hablatyol itt össze-vissza?
Egy szavát se értem,
hogymi van a szabadsággal?
Engem abszolúte nem érdekel.
Hagyjon békén, kérem,
ne molesztálgjon, tűnjön már el!*

1 Munk Artúr (1886–1955) Szabadkán született. Budapesten szerzett orvosi diplomát. Hajóorvosként dolgozott a Fiume–New York vonalon. Ő teljesített szolgálatot a Carpathián, amely elsőnek sietett a Titanic hajótöröttjeinek megmentésére. Az első világháborúban orosz fogságba esett, majd hazatérése után Szabadkán dolgozott orvosként.

2 Dóró Sándor (Derűs István, 1938–1974) Ludaspusztán született, Szabadkán járt iskolába. Péterrévén üzemi, majd postai tisztviselőként dolgozott.

NÉMETH ZOLTÁN

Michel Foucault Varsóban

*Hol a kezed?, add a kezed!, a kezed!,
húzd végig a péniszemen!, még merev,
egy halott merev tárgy,
add a kezed és fogd meg a farkam,
a mutatóujjad dugd erőteljesen végbelembe,
ez az egyetlen testrész, amely ép belőlem,
az a tér, amelyet körülölel a simaizom,
az egyetlen egészséges testrészem,
és forradalmi!,
add csak a kezed!, ezt meg kell érintened!
és látni akarom a nyelvéd is!,
öleld végig az utakat, házakat,
öleld a fákat, bokrokat,
öleld a szekrényeim és szobáim tetejét,
öleld, egy sem idősebb tizennégy évesnél,
mind a tiéd,
gyere, nyalj bele a levegőbe!
eljössz értem, ugye?, kedves francia úr,
eljön értem, megszólít a parkban, ugye?,*